Verdediging van Kremlincriticus spreekt van 'een politiek showproces'

FOTO EPA

■ Ex-baas van oliegigant Joekos Michail Chodorkovksi (m.) en zijn zakenpartner Platon Lebedev (r.) arriveren in de rechtbank in Moskou. Zij staan terecht voor het verduisteren van 25 miljard dollar tussen 1998 en 2003.

Oud-oliemagnaat Chodorkovski opnieuw voor Moskouse rechter

In Moskou is het tweede proces begonnen tegen de vroegere oliemagnaat Michail Chodorkovski en zijn voormalige zakenpartner Platon Lebedev. Zij staan terecht voor massale geldverduistering en witwassen.

DOOR FRANK SCHLÖMER

MOSKOU ● De verdediging spreekt over een 'politiek showproces' en vermoedt de hand van premier Vladimir Poetin achter de zaak. In het Westen wordt het proces als maatstaf gebruikt voor de democratische vooruitgang die in het Rusland van president Dmitri Medevdev al dan niet wordt geboekt.

De aanklacht is door rechter Viktor Danilkin voorgelezen. Het is de tweede keer dat Chodorkovski (42) voor soortgelijke feiten moet terechtstaan, wat op zich al bedenkelijk is. In een vorig proces werd hij in 2005 tot negen jaar veroordeeld, die nadien tot acht werden teruggebracht. Nu riskeert hij nog eens twintig jaar extra.

De vroegere oligarch, Kremlincriticus en voormalige eigenaar van de oliegigant Joekos wordt er samen met Lebedev van beschuldigd tussen 1998 en 2003 zowat 25 miljard dollar achterover te hebben gedrukt.

Joekos was de grootste oliemaatschappij van Rusland en ze werd in 2006, na het proces tegen Chodorkovski, failliet verklaard. Een jaar later werd ze zelfs tot volledig juridisch verdwijnen gedwongen.

Poiitieke ambities

Zoals alle oligarchen was ook Chodorkovski na de implosie van de Sovjet-Unie in korte tijd schatrijk geworden. Er waren er nog andere, maar de meesten van hen zijn op tijd het land uit gevlucht of hebben alvast niet de 'fout' gemaakt om zoals Chodorkovski politieke ambities te koesteren tegen Poetin.

De twee beklaagden zijn onder scherpe veiligheidsmaatregelen naar de rechtszaal in Moskou gebracht. "Schande", riep de vroegere oligarch bij aankomst. Kort na het voorlezen van de aanklacht ging het proces zoals verwacht achter gesloten deuren voort. Men verwacht dat de zaak enkele maanden zal duren. De mensenrechtenorganisatie Amnesty International vindt het wel een gematigd positief teken dat het proces in Moskou plaatsheeft en niet ergens ver weg in Siberië.

> Proces wordt gezien als maatstaf voor democratische vooruitgang in het Rusland van president Medevdev

In het grootste geheim was Chodorkovski de jongste tijd naar de Russische hoofdstad overgebracht. Hij zit zijn straf uit in het YaG-14-werkkamp, dat op 5.000 kilometer van Moskou ligt. Het kamp is buiten de stad Krasnokamensk gevestigd, in de Oost-Siberische provincie Chita, niet ver van de Russisch-Chinese grens. De gevangenen moeten er, in temperaturen die in de winter beneden de 30 graden zakken, dwangarbeid verrichten. Van de gedetineerde Chodorkovski is zelfs geweten hoeveel hij verdient: een halve euro per dag.

De hand van het Kremlin

De verdediging noemt de aanklacht absurd. Zijzelf en de familie van Chodorkovski heeft het over 'nog een politiek showproces'. Ze zijn ervan overtuigd dat de vroegere rijkste man van Rusland moet boeten omdat hij openlijk kritiek formuleerde op Vladimir Poetin toen die nog president. De beklaagde beschouwt zichzelf als een slachtoffer van de 'praktijken van het Kremlin', zoals hij dat in een vorig proces al zei.

Nadat zijn cliënt geboeid het gerechtshof in het Moskouse Khamovnichesky-district was binnengebracht zei zijn advocaat Robert Amsterdam dat Chodorkovski alle beschuldigingen ontkent, dat dit een 'totaal onfair proces' wordt en dat hoge Kremlinfunctionarissen een hand in het spel hebben.

Zonder hem bij naam te noemen bedoelde hij natuurlijk Vladimir Poetin. "De hele wereld was het er al over eens dat het proces een farce en een showproces was, niets wijst er op dat het nu anders zou worden. Het is nu zelfs nog doorzichtiger dan toen."

Frankrijk

Sarkozy ontvangt doodsbedreigingen en kogel

Eind vorige week heeft de Franse president Nicolas Sarkozy een brief met doodsbedreigingen ontvangen vergezeld van een 9 mm-kogel. Dat heeft het parket van Parijs gisteren gemeld. Ook naar de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken, Rachida Dati en Michèle Alliot-Marie, zijn toen gelijkaardige brieven mét kogel verstuurd. Maandag ontving ook oud-premier Alain Juppé, momenteel burgemeester van Bordeaux, zo'n brief.

Duitsland

Hof stopt gebruik van kiescomputers

Het Duits grondwettelijk hof heeft het gebruik van de sinds tien jaar ingezette kiescomputers gestopt. Het materiaal druist in tegen de openbaarheid van de verkiezingen, luidt het in een vonnis. Bij de verkiezingen van dit jaar – voor de Bondsdag- en Europese verkiezingen, vier parlementsverkiezingen voor deelstaten en acht gemeenteraadsverkiezingen – wordt weer met pen en papier gestemd.

Oekraïne

Buitenlandminister ontslagen

In Oekraine heeft het parlement de minister van Buitenlandse Zaken ontslagen. De Verhovna Rada, het eenkamerparlement, besliste met 250 stemmen, 24 meer dan het vereiste minimum, voor het ontslag van minister Volodymyr Ogryzko. Steen des aanstoots was zijn recent initiatief om de Russische ambassadeur in Kiev wegens "onvriendelijke uitlatingen" tot persona non grata uit te roepen. Ogryzko behoort tot het prowesterse kamp van president Viktor Joesjtsjenko. De positie van de hele regering staat ook onder druk vanwege de dramatische economische situatie.

Europese Unie

Antidumpingheffing op Amerikaanse biodiesel

De EU gaat antidumpingheffingen invoeren tegen VS-producenten van biodiesel waarvan de export op oneerlijke wijze gesubsidieerd wordt. Vanaf midden maart zou de EU heffingen invoeren tussen 23 tot 41 euro per 100 kilo van de betrokken producten. De heffingen zouden voorlopig zes maanden in voege blijven. Biodiesel vertegenwoordigt ongeveer 80 procent van de totale productie van biobrandstoffen in de EU.

Portugal

Eerste verbod op stierenvechten

Als eerste stad in Portugal heeft de noordelijke kustplaats Viana do Castelo een verbod op stierenvechten ingevoerd. De gemeenteraad, waarin de socialisten in de meerderheid zijn, stemden voor een verbod. In tegenstelling tot Spanje worden stieren in Portugal niet gedood in de ring. Voor dierenbeschermers in Portugal is het besluit van de gemeenteraad van Viana do Castelo niettemin een belangrijke mijlpaal.

'Guinee-Bissau is van top tot teen door drugsgeld aangevreten'

BISSAU ● Een afrekening in het drugsmilieu, dat is volgens de Guinee-Bissause burgerrechtenactivist Fernando Casimiro de aanleiding voor de moord op 's lands topgeneraal, Tegme Na Waie, zondag, en, in een revanche op maandag, op president João Bernardo 'Nino' Vieira. Maar de feiten zijn vooral tekenend voor een land waar een gelddolle elite het straatarme volk compleet in de steek gelaten heeft.

Hoe is de toestand in Guinee-Bissau op dit moment?

Casimiro: "Volgens militaire bronnen is het rustig. Het leger zegt dat het de gevestigde civiele orde zal eerbiedigen en dat het normale leven zijn gang moet blijven gaan. De regering van premier Carlos Gomes jr. blijft gewoon aan het werk."

Er is geen sprake van een staatsgreep. Toch ziet het ernaar uit dat de dubbelmoord Vieira/Tegme Na Waie de strijd tussen twee clans blootlegt, of?

"Die strijd is al sinds de jaren 80 aan de gang. Daarvoor hadden zowel Nino Vieira als Tegme Na Waie een cruciale rol gespeeld in het verslaan van de koloniale heerser Portugal. Inmiddels hadden beiden de belangen van het volk echter voor hun eigen belangen verruild. Zowel het permanente, vaak bloedige gekrakeel binnen het politieke en militaire establishment als de burgeroorlog van de jaren 90 waarin buurland Guinee zich mengde speelden zich boven de hoofden van de burgers af.

"Terug naar vandaag dan: hoewel zowel Vieira als Na Waie een groep vertrouwelingen had, is er niet iets als een deel van het volk dat voor de ene is, een ander voor de andere – ook al zien sommigen het conflict volgens etnische lijnen evolueren, wat volgens mij complete onzin is én bovendien gevaarlijk."

Maar daarmee zijn de moorden van maandag en zondag natuurlijk niet verklaard. Er is sprake van een verband met de drugskartels. Hoe zit de vork aan de steel?

"De aanleiding lijkt een afrekening te zijn tussen groepen rondom beide figuren. Vorig jaar werd beslag gelegd op een lading cocaïne die via de luchthaven van Bissau binnenkwam. Het gerecht heeft toen een onderzoek ingesteld maar seponeerde het na korte tijd al, zogenaamd wegens gebrek aan bewijs. Wat er met de betwiste lading is gebeurd, is nooit duidelijk geworden."

Hoe kon Guinee-Bissau in korte tijd naar een narcostaat evolueren?

"Los van het feit dat de kartels op zoek waren naar nieuwe routes en dat West-Afrika daarbij in het gezicht kwam, heeft alles te maken met de povere staat van ontwikkeling van het land: heel veel analfabetisme, tot in de hoogste militaire en overheidsinstanties toe; kroostrijke, straatarme gezinnen die net als de overheid zelf voor het makkelijke geld

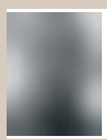

Fernando Casimiro: 'De hulp die de internationale gemeenschap aanbiedt in de strijd tegen drugs wordt weggelachen'

vallen en toestaan dat het bestel van boven tot onder door drugsgeld wordt aangevreten; het ontbreken van de infrastructuur en zelfs de wil om het probleem aan te pakken. De forse hulp die de internationale gemeenschap aanbiedt in de strijd tegen de drugs wordt in Bissau gewoon weggelachen."

Met permissie, maar biedt het wegvallen van twee oude knarren geen kans voor een verdieping van de democratisering? Premier Gomes lijkt wél krediet te krijgen bij de internationale gemeenschap.

"Op eigen houtje kan Gomes weinig doen. In het bestel zitten competente en incompetente mensen. Die laatste moeten eruit, zij het dat zulks moeilijk is. De druk van de publieke opinie blijft laag, mensen blijven denken dat zolang ze hun mond maar houden alles peis en vree is.

"Al is er de voorbije jaren al heel wat veranderd. Zo is het burgerrechtenplatform Contributo, dat ik mee opgericht heb, een erg actief forum voor de aanlevering van toekomstideeën geworden."

(LD)

Zeven doden bij goed gecoördineerde aanval die gelijkenissen vertoont met aanslagen in Mumbai

Aanslag op cricketteam in Pakistan

Bij een aanval van zwaar gewapende militanten op cricketspelers uit Sri Lanka zijn in de Pakistaanse stad Lahore zeker zeven doden gevallen, zes agenten en een chauffeur. De cricketspelers zelf kwamen ternauwernood weg. Slechts twee geraakten gewond.

DOOR AYFER ERKUL

ISLAMABAD ● Volgens de Pakistaanse autoriteiten waren de gelijkenissen met de aanslagen in Mumbai, in november 2008, treffend. Experts vrezen dat Pakistan de terroristen in eigen land niet meer de baas kan.

Volgens de Pakistaanse autoriteiten vielen tien tot twaalf gewapende mannen het cricketteam uit Sri Lanka in vol daglicht aan in de stad Lahore, in het oosten van Pakistan. Het konvooi was op weg naar het stadion voor een wedstrijd en werd aan een rotonde gedwongen te stoppen.

De aanslag verliep gesofisticeerd. Eerst werd een granaat afgeschoten om verwarring te zaaien en toen anderen de plaats van het onheil naderden, werd rechtstreeks op het konvooi geschoten.

Het Sri Lankaanse cricketteam kwam er goed vanaf. Slechts twee spelers geraakten gewond en moesten worden afgevoerd naar het ziekenhuis, maar hun situatie is stabiel. Agenten die opdaagden nadat de eerste granaat was afgevuurd, kwamen echter in de vuurlinie terecht. Zes agenten stierven aan hun verwondingen, evenals een chauffeur. In totaal duurde de schietpartij een kwartier.

Goed getrainde

"Dit waren goed getrainde mannen", zei Salman Taseer, gouverneur van de provincie Punjab, waar Lahore ligt, aan de pers. "De manier waarop ze hun wapens hielden, de manier waarop ze richtten en schoten op de politie. Dat toont aan dat het geen gewone mensen waren."

Uit beelden die op de Pakistaanse televisie vertoond werden, bleek hoe goed getraind de aanvallers waren. Ze hadden rugzakken om en liepen met wapens in de handen kriskras over het plein. De aanvallen toonden opvallende gelijkenissen met de aanslagen in Mumbai, in november 2008, waarbij 164 doden vielen. Ook toen ging het om gecoördineerde aanvallen met verschillende gewapende mannen die in teams van twee leken te werken en gewapend waren met explosieven en geweren. Ook toen leken de daders nauwelijks bang te zijn om aangehouden of gedood te worden.

De militanten konden na de aanslag de stad in vluchten. Geen van hen kon worden opgepakt, aldus politiechef Haji Habibur Rehman aan persbureau AP. Gisteren werd een klopjacht geopend. Het is nog niet duidelijk wie de daders zijn noch wat hun motieven waren voor de aanslag.

Wat terreurgroeperingen betreft, hoeven Pakistan noch Sri Lanka ver te zoeken. Er zal zeker onderzocht worden of islamitische groeperingen als Al Qaida of Lashkar-e-Toiba iets te maken hadden met de aanslagen. Ook zal een onderzoek gaan in de richting van betrokkenheid van de Tamil-Tijgers, al vinden experts dat wat vergezocht.

"Ik denk dat dit een bewuste poging is om de regering te ondermijnen in een tijd dat er een grote politieke crisis heerst in het land", verklaarde terreurexpert Ahmed Rashid aan persbureau Reuters. "Het is duidelijk dat het land in groot gevaar is. Dit is zeker het werk van extremisten die het land willen destabiliseren."

Zowel de Sri Lankaanse president Mahinda Rajapakse als de Pakistaanse president Asif Ali Zardari veroordeelden de aanslag. De schietpartij versterkte de perceptie dat Pakistan, dat een nucleaire macht is, de terroristen in eigen land niet meer de baas kan. In ieder geval is zeker dat er de volgende jaren niet snel buitenlandse cricketteams naar Pakistan zullen reizen.

De Sri Lankaanse ploeg stemde pas in om de tournee te doen nadat India en Australië hadden geweigerd naar Pakistan te komen om veiligheidsredenen. Het zou de eerste keer in veertien maanden zijn dat Pakistan nog eens gastheer was voor een competitie tussen topteams verspreid over enkele dagen. Gisteren zou de derde dag geweest zijn in de testmatch tussen Pakistan en Sri Lanka.

FOTO'S AFP

■ Pakistaanse agenten patrouilleren op de plek van de aanslag vlakbij het cricketstadion in Lahore.

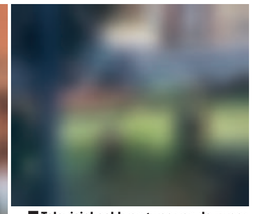

■ Televisiebeeld van twee van de zwaar gewapende aanslagplegers.

Strafhof beslist over lot Bashir

DEN HAAG ● Het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag beslist vandaag of er een internationaal arrestatiebevel komt tegen de president van Soedan, Omar al-Bashir. Het zou de eerste keer zijn dat een zetelende staatsleider door het ICC als oorlogsmisdadiger wordt vervolgd.

ICC-hoofdaanklager Luis Moreno-Ocampo probeert al-Bashir te vervolgen voor volkerenmoord in Darfur. Moreno-Ocampo zegt dat hij "sterke bewijzen" heeft voorgelegd, toen hij op 14 juli 2008 het arrestatiebevel aanvroeg. Meer dan dertig getuigen zijn bereid te zeggen dat Al-Bashir in de westelijke regio Darfur een campagne voor een volkenmoord geënsceneerd heeft. "Er moesten in Darfur drie etnische groepen uitgeroeid worden. Daarom zijn wij van volkenmoord uitgegaan", herhaalde Moreno-Ocampo.

Al-Bashir zelf bekrachtigde gisteren tijdens een bijeenkomst met duizenden deelnemers, waarop hij dansend en lachte, zijn verachting voor het ICC. Het onderzoek naar hem noemt hij een westerse samenzwering.

Maar ook onder sommige westerse waarnemers is een arrestatiebevel tegen al-Bashir omstreden. Hulporganisaties vrezen dat het hun werk voor de 2,5 miljoen vluchtelingen in Darfur zal bemoeilijken en een vreedzame oplossing voor het conflict onmogelijk maakt. Daarentegen waarschuwt Moreno-Ocampo voor pogingen om met Al-Bashir samen te werken, of van hem zelfs een vredesoplossing te verwachten. Dat zou net hetzelfde zijn "als een brandstichter in te zetten als brandweerman". Voor politieke overwegingen is overigens niet hij, maar de VN-Veiligheidsraad bevoegd. "Ik ben jurist".

Als Moreno-Ocampo's zaak vandaag mislukt, zou dat de reputatie van het in 2002 opgerichte mondiale Strafhof ernstige imagoschade toebrengen. (AFP / DPA)

Karadzic weigert zich te verdedigen

DEN HAAG ● Radovan Karadzic heeft geweigerd verweer te voeren tegen de nieuwe, ingekorte aanklacht tegen zijn persoon. Hij blijft erbij dat het Joegoslavië-Tribunaal 'niet het recht heeft mij te berechten'. Omdat de voormalige Bosnisch-Servische leider weigerde iets te zeggen is voorzittend rechter Iain Bonomy er namens de verdachte vanuit gegaan dat die zich onschuldig acht aan de beschuldigingen van genocide en oorlogsmisdaden die hem ten laste zijn gelegd. De 63-jarige Karadzic, van beroep psychiater, was in 2008 in Belgrado opgepakt, 13 jaar nadat een arrestatiebevel tegen hem was uitgeschreven.

Parels uit de Nederlandstalige literatuur
WIN
elke week het originele coverschilderij van Jan De Maesschalck op demorgen.be/parels

All rights reserved. Gebruik en reproductie enkel mits toelating van de uitgever via Mediargus NV, F. Pelletierstraat 8A 1030 Brussels, TEL:(+32)2 7400970 FAX:(+32)2 7400971